

Seat No. :

XZ-117

M.A. Sem.-IV

April-2013

Sanskrit (508)

(Aitareya Brahmana)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

१. (अ) मध्यमव्यायोगनो कथावस्तुनी समीक्षा करो. १०
1. (A) Critically evaluate the theme of मध्यमव्यायोग. 10

अथवा/OR

‘व्यायोग’ नाट्यप्रकारनी व्याख्या आपी व्यायोग तरीके मध्यमव्यायोगनी समीक्षा करो.

Give definition of व्यायोग and critically evaluate मध्यमव्यायोग as Vyāyoga.

- (ब) नीचेनामांथी अेक उपर नोधे लभो : ४
(B) Write note on any **one** of the following. 4
(१) केशवदास ब्राह्मणनी व्यक्तितरेभा
(२) प्रथमपुत्रनी व्यक्तितरेभा

२. (अ) नीचेनामांथी गभे ते भे श्लोकोनो अनुवाद करो : ८
2. (A) Translate any **two** of the following verses : 8

- (१) मध्यमोऽहमवध्यानामुत्सिक्तानां च मध्यमः ।
मध्यमोऽहं क्षितौ भद्र भ्रातृणामपि मध्यमः ॥
(२) भ्रातृणां मम सर्वेषां कोऽयंभो ! गुणतस्करः ।
दृष्ट्वैवतद् बालाशौण्डीर्यं सौभद्रस्य स्मराम्यहम् ॥
(३) रूपं सत्त्वं बलं चैव पितृभिः सदृशं बहु ।
प्रजासु वीतकारुण्यं मनश्चैवास्य कीदृशम् ॥
(४) व्यपनय बलादर्पं दृष्टसारोऽसि वीर ।
न हि मम परिखेदो विद्यते बाहुयुद्धे ॥

- (ब) नीचेनामांथी गभे ते त्रषा वाक्यो ससंदर्भ स्पष्ट करो : ९

- (B) Explain any **three** sentences with reference to context : 6

- (१) न खलु स्त्रीजनोऽभिमतस्तत्रभवत्या ।
(२) आ अतिराक्षसं खलु ते वचनम् ।
(३) अहो स्वजन वात्सल्यमस्य बटोः ।
(४) अतिक्रामति मातुराहारकालः ।
(५) मत्पुत्र इति जाने ।
(६) उन्मत्तक दैवतं खलु अस्माकम् ।

3. (अ) मध्यमव्यायोगना पात्रोनी व्यक्तिरेखा उपर समीक्षात्मक नोंध लखो. ८
3. (A) Write critical note on the characters of मध्यमव्यायोग. 8

अथवा/OR

मध्यमव्यायोगना संवादोनी समीक्षा करो.
Critically evaluate dialogues of मध्यमव्यायोग.

- (ब) नीचेनामांथी गमे ते **अेक** उपर नोंध लखो : ५
(B) Write note on any **one** of the following : 6

- (१) मध्यमव्यायोगना स्त्रीपात्रो
(२) भासे करेलुं घटोत्कचनुं वर्णन

४. (अ) नीचेनामांथी गमे ते **अेक** इकरानो अनुवाद करो : १०
4. (A) Translate any **one** of the following : 10

- (१) नानाश्रान्ताय श्रीरस्तीति रोहित शुश्रुम ।
पापो नृषद्वरो जन इन्द्र इच्चरतः सखा ।
चरैवेति चरैवेति वै मा ब्राह्मणोऽवोचत् । इति ह द्वितीयं
संवत्सरमरण्ये चचार । सोऽरण्याद् ग्राममेयाय । तमिन्द्रः
पुरुषरूपेण पर्येत्योवाच ।
पुष्पिण्यौ चरतौ जङ्घे भूष्णुरात्मा फलग्रहिः ।
शरेऽस्य सर्वे पाप्मानः श्रमेण प्रपथे हताः ॥

- (२) तमिन्द्र उवाच । अश्विनौ नु स्तुह्यथ वोत्स्रक्ष्याम इति ।
सोऽश्विनौ तुष्टावात उत्तरेण तृचेन । तमश्विना ऊचतुः ।
उषसं नु स्तुह्यथ त्वोत्स्रक्ष्याम इति । स उषसं तुष्टावात
उत्तरेण तृचेन । तस्य ह स्मर्च्यच्युक्तायां विपाशो मुमुचे ।
कनीय ऐश्वकाकस्योदरं भवति । उत्तमस्यामेवर्च्युक्तायां वि
पाशो मुमुचे । अगद ऐश्वकाक आस ॥

- (ब) नीचेनामांथी गमे ते **अे** वाक्योने ससंदर्भ समजावो : ४

- (B) Explain any **two** sentences with reference to context : 4

- (१) किंस्वित्पुत्रेण विन्दते ।
(२) तस्य होदरं जज्ञे ।
(३) अहमेषामेकेन आत्मानं निष्क्रीणा इति ।
(४) भीम एव सौवयसिः शासेन विविशासिषुः ।

५. (अ) मध्यमव्यायोग ना मूलस्रोत तरीके शुनःशेषाभ्यानने मूलवो. १०
5. (A) Evaluate शुनःशेषाख्यान as basis of मध्यमव्यायोग. 10

अथवा/OR

शुनः शेषाभ्याननी कथाने मूलवो.
Evaluate शुनः शेषाख्यान.

- (ब) नीचेनामांथी गमे ते **अेक** उपर टूंकनोंध लखो : ४

- (B) Write short note on any **one** of the following : 4

- (१) अञ्जगर्तना त्रिशु पुत्रो
(२) विश्वाभित्र